

ELTE | BTK
BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR

A könyvtárak a digitális világban

Csík Tibor

egyetemi adjunktus

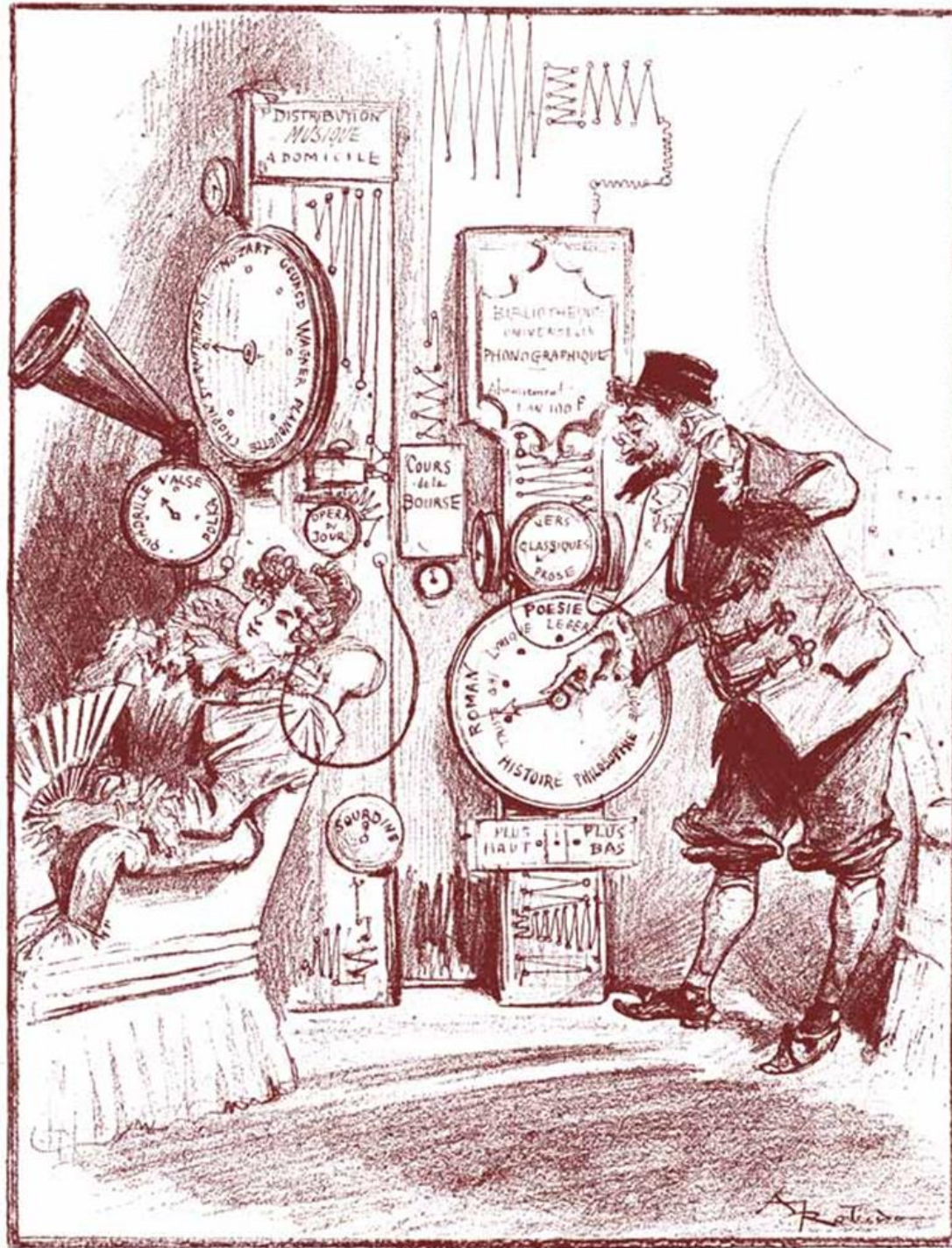
**SZAKKÖNYVTÁRI
SEREGSZEMLE 2023**

A könyvek osztoznak olvasóik sorsában.

Eco, Umberto: A rózsza neve

- Könyvtár helyzete a társadalomban
- XIX. század eszmei öröksége
  - A tudás mindenkié.
  - Valamennyi közlési / rögzítési formát bárki használhatja.
- Könyvtár – eszmét megvalósító intézmény
  - Gyűjtemény
  - Szolgáltatások
- Ezredforduló – gazdaság, közfelfogás változása
  - Digitális technológia
  - Kommodifikáció

La fin des livres (1895)

Robida, Albert -Uzanne, Octave (1895): La fin des livres. Project Gutenberg E-Book. 2001. Produced by Michael J. Ward
<https://www.gutenberg.org/files/2820/2820-h/2820-h.htm>

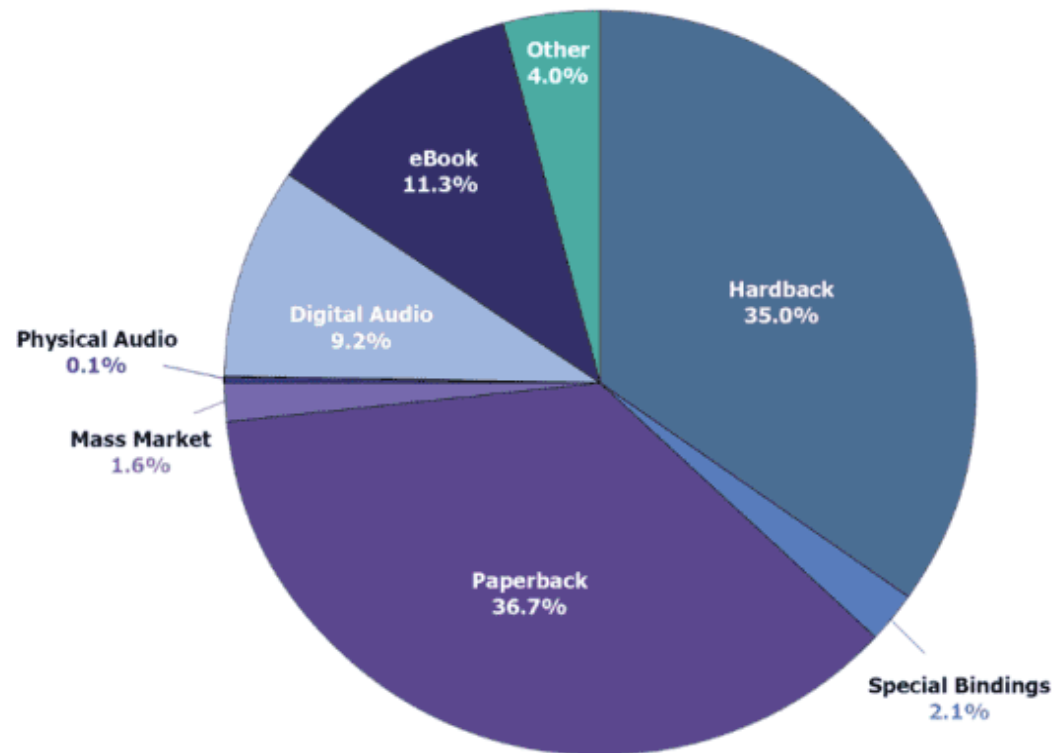
A könyv a múlté

- Edison, Thomas – 1913
  - A könyvek hamarosan elavulnak az állami iskolákban.
- McLuhan, Marshall – 1966
  - A szabásminta, a csík a harisnyán, a könyvek és az állások mind elavultak.
- Negroponte, Nicholas – 2010
  - A könyv mint tárgy öt év múlva halott lesz.
- Digitális könyvtár
  - Virtuális tájékoztató szolgálat

PERCENTAGE OF TOTAL TRADE SALES IN JANUARY BY FORMAT

(CONSUMER BOOKS)

AAP January 2023
StatShot: Overall
Publishing Industry
Up 3.5% for Month
of January

<https://publishers.org/news/aap-january-2023-statshot-report-overall-publishing-industry-up-3-5-for-month-of-january/>

A digitális formához is kell tartalom

- Szurrogátumtárak, referáló – indexelő kiadványok
  - Index medicus > MEDLARS > MedLine > PubMed (National Library of Medicine 1964/1971/1996-)
  - OCLC > WorldCat (1971/2003); OPAC (Ohio State University Library 1975)
  - Magyar Pedagógiai Irodalom > Külföldi Pedagógiai Információ > PAD (Országos Pedagógiai Könyvtár 1989/1996-98)
- Könyvtárak gyűjteményének digitalizálása
  - Harvard Library, New York Public Library stb.
  - Bibliothèque nationale de France elutasította
  - Authors Guild vs. Google (2005-2016)
- Digitális megőrzés (tech + organization + resources + \$)
  - Nemzeti program / Állományvédelmi szükségintézkedés ?

Információs infrastruktúra – intézményi stratégia

- Egyesült Államok

- Élettudományok – MEDLINE, PubMed (National Library of Medicine)
- Agrártudományok – AGRICOLA (National Agricultural Library)
- Oktatás – ERIC (National Library of Education)
- Mérnöki tudományok – NASA-adatbázisok, National Technical Reports Library, Defense Technical Information Center stb.
- Tudományos egyesületek, cégek adatbázisai – fejlesztési támogatás (pl. CAS, ISI)

- Németország

- Országos szakkönyvtárak / kutatókönyvtárak – szakportálok (pl. Deutsche Zentralbibliothek für Medizin, Technische Informationsbibliothek, DIPF, FIZ Karlsruhe)
- Leibniz Gemeinschaft
  - Kutatóintézetek (97; 4 tudományterületi szekcióban)
  - Arbeitskreis Bibliotheken und Informationseinrichtungen

Deutsche Zentralbibliothek für Wirtschaftswissenschaften

[Impressum](#) | [Kontakt](#) | [Karriere](#) | [FAQ](#) | [Leichte Sprache](#) | [Barrierefreiheit](#) | [English](#)

Leibniz-Informationszentrum Wirtschaft
Ihr Partner für Forschung und Studium

Webseitensuche

HINWEIS

Aktuelle Öffnungszeiten: Mo/Do: 10:00 - 18:00 Uhr. Di/Mi/Fr: 10:00 - 16:30 Uhr. Am 5. April stehen in der ZBW Kiel nicht alle Räume zur Verfügung. Vom 7. April bis zum 10. April ist die ZBW an beiden Standorten geschlossen.

> RECHERCHIEREN

> PUBLIZIEREN

> SERVICE

> FORSCHUNG

> OPEN SCIENCE

> FORSCHUNGSDATEN

> WISSENSCHAFTSPOLITIK

> WISSENSTRANSFER

> ÜBER DIE ZBW

RECHERCHIEREN

Wirtschaftsliteratur weltweit suchen im Fachportal EconBiz:

In EconBiz suchen

suchen

- > [Online anmelden & ZBW-Nutzer:in werden](#)
- > [ZBW-Konto einsehen](#)

PUBLIZIEREN

Eigene Wirtschaftsforschung publizieren

- > [Repositorium EconStor](#)
- > [Zeitschrift Wirtschaftsdienst](#)
- > [Zeitschrift Intereconomics](#)
- > [JCRE](#)
- > [Journal Data Archive](#)

OPEN SCIENCE

Offen Wissenschaft praktizieren

ZBW AKTUELL

> [Online-Seminar "Offene Bildungsressourcen \(OER\)"](#)

30. März 2023, 14:00 - 15:00 Uhr
17.03.2023 | Aktuell

> [ChatGPT & Co.: Wenn der Suchsclitz zur KI-Chatbox wird](#)

Neues aus dem ZBW MediaTalk.
16.03.2023 | ZBW MediaTalk

> [5. Workshop Retrodigitalisierung: Umgang mit Materialien aus schwierigen Zusammenhängen - Ethische, rechtliche Aspekte und daraus folgende technische Aspekte der Digitalisierung](#)

11.-12. Mai 2023, ZBW Kiel.
16.03.2023 | Workshops

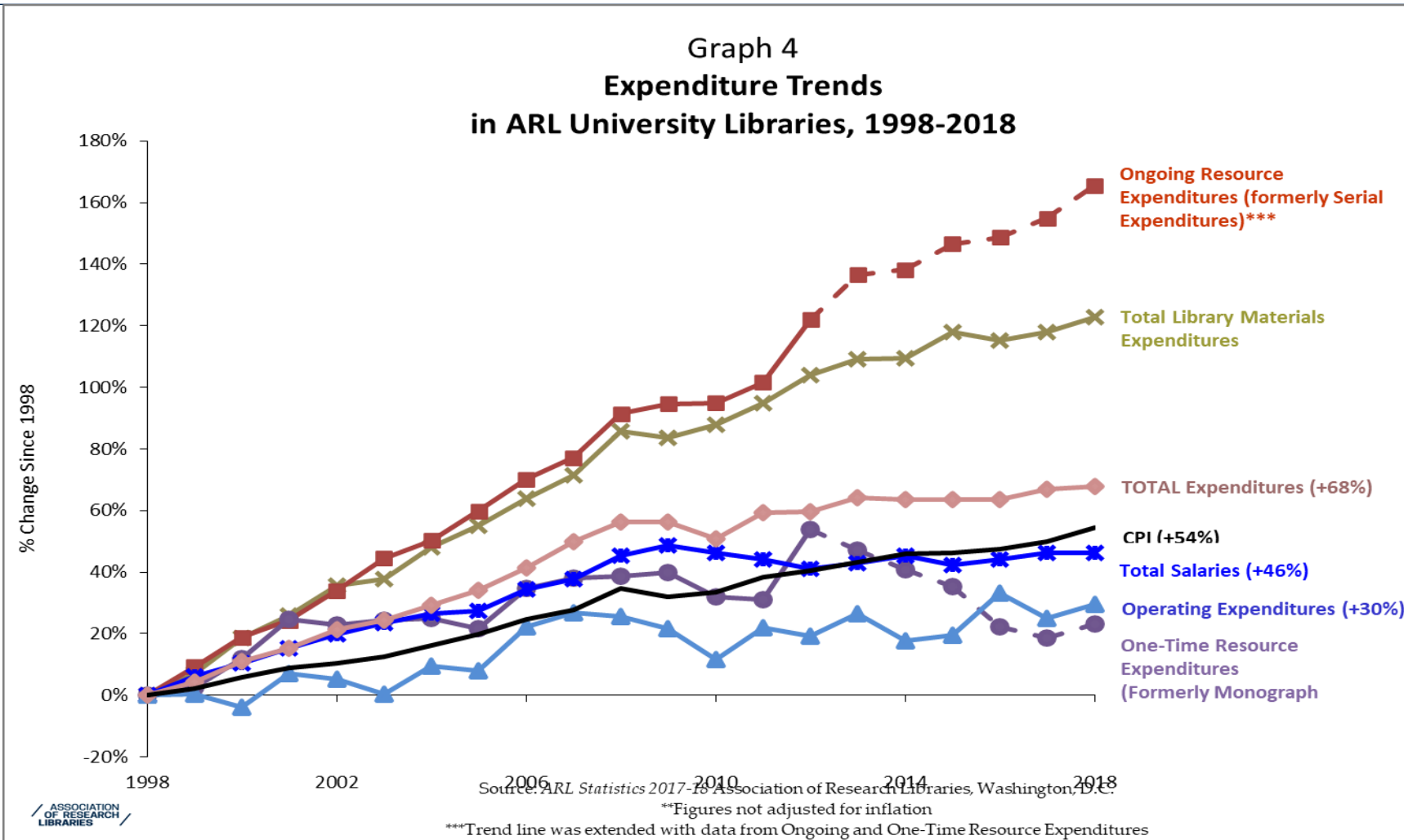
> [REPOD: Das neue digitale Repositorium für wissenschaftliche Politik- und Gesellschaftsberatung im Aufbau](#)

ZBW übernimmt Projektleitung für den Aufbau einer deutschlandweiten Informationsinfrastruktur für wissenschaftsgeleitete Politik- und...
15.03.2023 | Pressemitteilung

Kiadások növekedése a felsőoktatási könyvtárakban

ARL Statistics Survey Statistical Trends. In: Association of Research Libraries. <https://www.arl.org/arl-statistics-survey-statistical-trends/>

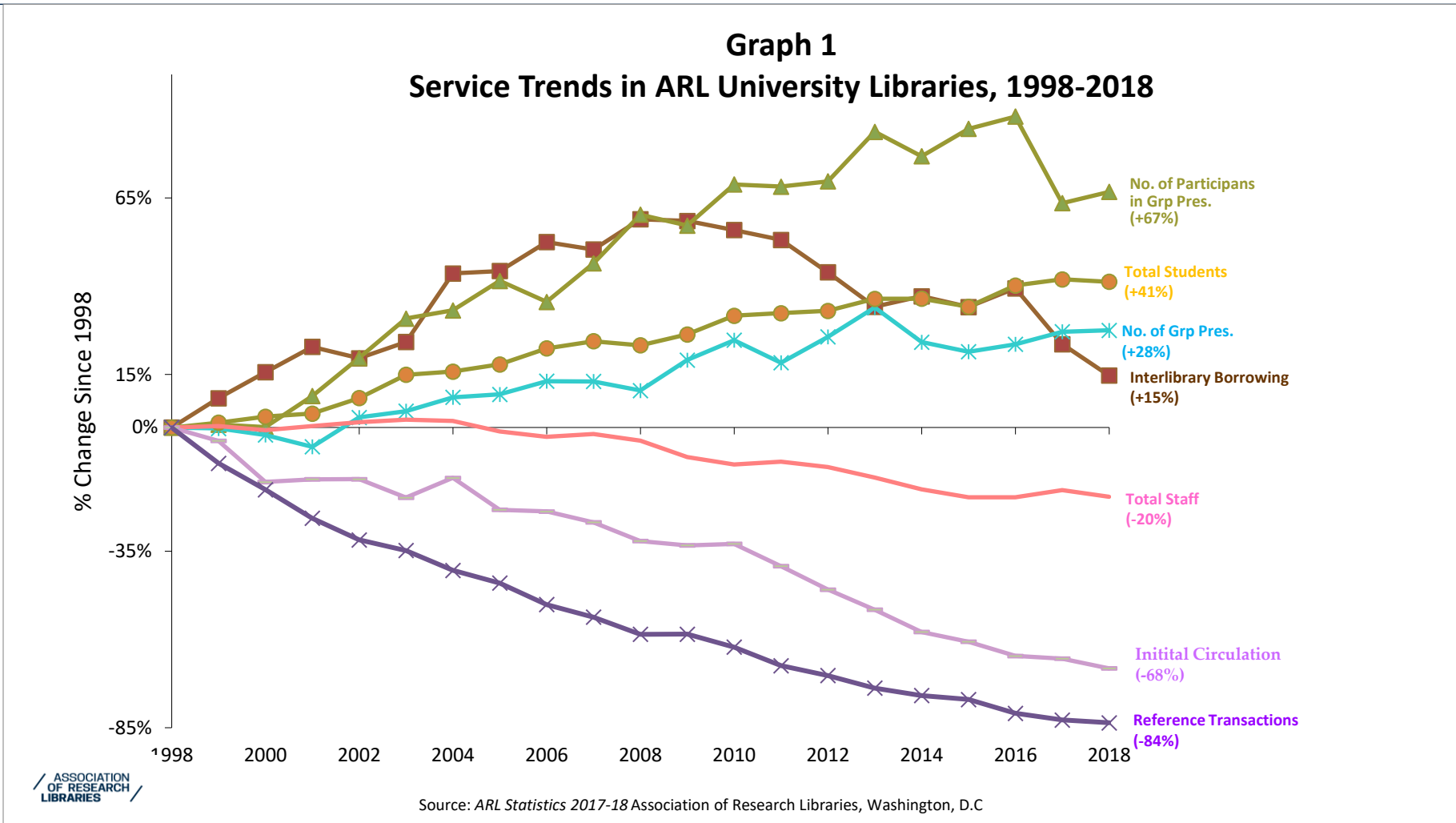
Elektronikus /digitális kiadványok & streaming

- Időszaki kiadványok
  - Csomagok (árúkapcsolás) / Fizetőfal
- Könyvek
  - ALA és a Big Five küzdelme a kölcsönzésért
  - Árkartell: Big Five & Apple (2011); Amazon & Big Five (2021)
  - Amazon Publishing könyvtári terjesztést nem engedi
  - > Amazon: Kindle Lending (2011-2020); Kindle Unlimited (2014-); Prime Reading (2016-) – előfizetéses szolgáltatás
- Kézikönyvek
  - Online-kiadás pl. Encyclopedia Britannica
  - Referenz adatbázisok pl. Oxford Reference
- AV-médium – könyvtárakból visszaszorultak

Felsőoktatási könyvtárakban igénybe vett szolgáltatások

ARL Statistics Survey Statistical Trends. In: Association of Research Libraries. <https://www.arl.org/arl-statistics-survey-statistical-trends/>

Merre tart a könyvtár a 21. században?

- Oktató könyvtár (1980-as évek végétől)
  - Számítógép-használat → digitális kompetenciák (ET 2018)
  - Globális média- és információs műveltség (UNESCO 2013)
  - Média- és információs műveltség tantervjavaslat (UNESCO 2021)
- Tartalomipar szolgálatában?
  - Tájékoztatás – megfelelő áru kiválasztása a vásárlásnál
  - Digitális kompetenciák fejlesztése – helyes fogyasztói magatartás
- Az információ bárkié, aki megfizeti.
  - Kölcsonkönyvtár, zártkörű könyvklub
  - Nyilvános, de „térítéses” intézmények
- Szellemi népkönyha – szociális feladatok

ELTE | BTK
BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR

Köszönöm a figyelmet!

Csík Tibor

**SZAKKÖNYVTÁRI
SEREGSZEMLE 2023**